

ТЕЗИ

звітної науково-практичної конференції 29 березня 2012 р. в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України, старшого наукового співробітника лабораторії професійної орієнтації і виховання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, кандидата педагогічних наук Вовковінського Миколи Івановича

Микола ВОВКОВІНСЬКИЙ

Креативні якості викладача професійно-технічного навчального закладу

У короткому огляді розглядається роль педагогічного працівника у професійній орієнтації та вихованні учнів ПТНЗ з виховання загальнопрофесійних якостей, які повністю поза увагою викладачів і майстрів та не діагностується на відміну від ЗУН.

Ключові слова: *мотиви, відношення, почуття, поведінка.*

Креативные качества преподавателя профессионально-технического учебного заведения

В кратком обзоре рассматривается роль педагогического работника в профессиональной ориентации и воспитании учащихся ПТУЗ в воспитании общепрофессиональных качеств, которые полностью вне поля зрения преподавателей и мастеров и не диагностируется в отличие от ЗУН.

Ключевые слова: *мотивы, отношения, чувства, поведение.*

Kreativni qualities of teacher of vocational training school

In the short review the role of the pedagogical worker in vocational guidance and education of pupils of VTS in education of all-professional qualities which completely out of sight of teachers and masters and it isn't diagnosed unlike knowledge ability skills is considered.

Keywords: *motives, relations, feelings, behavior.*

Сучасна підготовка викладача повинна бути направлена на особистісно орієнтований творчий підхід у педагогічній роботі. Останнім часом навчально-виховний процес, як важливий чинник становлення особистості не досліджується і в науковій літературі не приділяється достатньо уваги вихованню учнів ПТНЗ. Це призводить до аморальних вчинків, соціальної пасивності, песимізму, очікування учнем того, що хтось буде вирішувати його проблеми.

Проте, для розбудови нашої держави і побудови власного щасливого життя, кожна людина повинна бути оптимістичною, активною, успішною, творчою, вірити у власні сили. У цьому важливу роль відіграє викладач ПТНЗ, який покликаний допомогти особистості учня знайти себе і своє місце у цій складній соціально-економічній ситуації, що склалася у нашому суспільстві в даний час.

Основною проблемою підготовки педагогічного працівника до професійної орієнтації та виховання учнів ПТНЗ є виховання загальнопрофесійних якостей, які повністю поза увагою викладачів і майстрів, більше того – виховання, на відміну від ЗУН, навіть не діагностується. Іншими словами, викладачі і майстри (у більшій мірі ті, які не мають педагогічної освіти) приділяють профорієнтації і вихованню учнів тільки у процесі навчання, тобто профорієнтаційний і виховний процес проходить самопливом і спрямований лише на здобуття ЗУН.

Проте, діагностика виховного процесу була розроблена ще у 80-ті роки ХХ століття В.П. Беспальком і зокрема, за його схематичною тривірневою логічною структурою (вихідні якості, їх прояви і діагностика) можна діагностувати особистісні, моральні та естетичні якості. Зокрема, за його логічною структурою моральні якості особистості діагностуються таким чином (з деяким нашим коректуванням):

1) мотиви: альтруїстичні (афініті, реальність, спілкування, усвідомлення значимості виховного процесу, моральна чистота, простота, скромність), егоїстичні (корисливість, нездатність прийти на допомогу);

2) відношення: колективістські (товариська взаємодопомога, співробітництво), індивідуалістичні (турбота лише про особисте благополуччя, ігнорування інтересів близьких, друзів);

3) почуття: гуманістичні (людяність, загальнолюдські цінності), людиноненависницькі (расизм, презирство);

4) поведінка: нормативна (чесність, правдивість, турбота про близьких, працелюбність), кримінальна (дармоїдство, нечесність, злочинність).

Дані моральні якості, як відомо, є основою загальнопрофесійних якостей (акуратність, відповідальність, врівноваженість, впевненість у своїх силах, енергійність, дисциплінованість, життєрадісність, любов до праці, організованість, розсудливість, спостережливість, стриманість, товариськість та ін.).

Характеризуючи їх, можна сказати, що:

1. Афініті (ступінь прихильності, симпатії або дружнього відношення), реальність (ступінь згоди між людьми по відношенню до чогось) і спілкування (взаємний обмін думками, словами, ідеями між двома або більшою кількістю людей), які настільки взаємозалежні, що порушуючи потік одного з цих компонентів, порушується потік двох інших. Вони безпосередньо пов'язані із зворотнім зв'язком («викладач-учень») і ефективно допомагають налагодженню продуктивних взаємовідносин між викладачем і учнем та сприяють об'єктивній оцінці можливостей кожного учня та моральній чистоті, простоті і скромності.

2. Колективістські відносини охарактеризовані ще А.С. Макаренком і зупинятися на їх характеристиці немає потреби. Можна сказати, що вони не втратили свого значення і дотепер.

3. Поняття «гуманізм» походить від латинського «humanus», що означає «людяність», тобто гуманізм – це визнання цінності людини як особистості, її права на вільний розвиток і прояв своїх здібностей, утвердження блага людини, як критерію оцінки суспільних відносин. Гуманістична спрямованість – найголовніша характеристика майстерності. Гуманні взаємовідносини викладача з учнями є запорукою ефективного навчання і успішного учіння.

4. Норма – керівне положення, правило, узаконений порядок чогонебудь, звідки випливає визначення моралі – встановлені правила поведінки людей у суспільстві. Таким чином, чесність, правдивість, турбота про близьких та працелюбність – це критерії нормативної моралі, що є основою виховання етичної поведінки учнів ПТНЗ.

Тому забезпечення даної структури дозволяє визначити вихідні уміння, прояви та діагностику професійних умінь викладача ПТНЗ. Логічна конструкція показує можливість її практичного використання з формування педагогічної взаємодії викладача з учнями ПТНЗ та напрямки його самовдосконалення і саморозвитку. Отже, можна стверджувати, що для того щоб вести успішне спілкування, людина повинна володіти здатністю бути як причиною, так і наслідком у спілкуванні, тобто уміти як говорити, так і слухати, що є особливо важливим у спілкуванні викладача і учня.